

ГОЛОС УКРАЇНИ

Впада — Радам!

Газета Верховної Ради Української РСР

◆ № 56 ◆

П'ятниця, 22 березня 1991 року ◆

Ціна 10 коп.

Кажуть, що революерний чи якийсь інший постріл у наповні часто нагадує вихлоп автомобіля або навіть ладки-ладусі, — якщо це не кіношній, а справжній постріл.

Чимало криміналістів, навіть чудових професіоналів, часто заплютуються саме на цьому, і річ не в їхній глухоті, а тільки у фізичних властивостях звуку.

Ладки-ладусі, де були?..

Коли на вулиці гримить постріл — натовп таки розбігається, маючи добрі вуха й безсвідомлюючи небезпеку.

Безпорадними й безпомічними залишаються на тій вулиці тільки ті, хто й справді не здатен добре орієнтуватися в звуках цього складного світу.

Ладки-ладусі...

Уявіть собі їх на просторах наших вулиць та майданів

Може, їх не так і багато, та все ж...

Фотоматеріал «Глухота» — на 9-й сторінці під рубрикою «Дзеркало».

Фото Сергія Ковальчука.

Більшість сказала: «так»

Учора відбулося чергове засідання Центральної републіканської комісії референдуму СРСР та опитування населення Української РСР. З доповіддю виступила голова комісії В. Бойко.

Було відзначено, що в цілому ця перша в історії нашої країни наглядна пройшла організовано, при догоді високої витягності громадян.

До списків для голосування у референдумі було внесено 37 мільйонів 732 тисячі громадян. Взяли участь у голосуванні 31 мільйон 514 тисяч чоловік, що становить 83,52 відсотка. У Вінницькій, Полтавській, Тернопільській, Хмельницькій, Чернівецькій областях проголосувало понад 90 відсотків громадян. Дещо нижчою була витягність населення на референдумі в Києві (71,5 відсотка), Севастополі (74,7), а також у Дніпропетровській, Донецькій, Кримській та Херсонській областях (близько 80 відсотків).

Із загальної кількості учасників референдуму 70,16 відсотка висловилися за збереження СРСР як оновленої федерації рівноправних суверенних республік. Натягнуто на це питання в відповілі 27,99 відсотка громадян.

В опитуванні населення Української РСР взяли участь 83,48 відсотка вишлючених до списків голосування. Параваном їх більшість (80,17 відсотка) висловили згоду з тим, що Україна має бути у складі Союзу Радянських суверенних держав на засадах Декларації про державний суверенітет. Кількість громадян, які відповіли «ні», склала 5,7 мільйона чоловік, або 17,97 відсотка.

Тож можна зробити висновок, що більшість населення України висловилися за поглиблення збереження СРСР і, по-друге, за тійній Союз суверенних держав, до якого Україна має увійти на засадах Декларації про державний суверенітет.

З повідомленнями про розгляд звернень громадян та організацій до Центральної комісії референдуму СРСР виступив секретар комісії М. Литвин.

Комісія прийняла постанову про порядок збирання документів референдуму СРСР та опитування населення Української РСР.

Людмила БАРАНЕВИЧ

ЗВІЯКА ПРАЦЮВАТИ

МОЖЕ СТАТИ ДРУГОЮ НАТУРОЮ

ГОЛОС УКРАЇНИ

Голова Верховної Ради
Української РСРГоловний редактор
Сергій
ПРАВДЕНКО

Редколегія:

Олександр БІЛИК
заступник головного
редактораАнатолій ГОРЛОВ
заступник головного
редактораОлександр
СМЕЛЬЯНОВ
заступник
Ан УРСРВолодимир
КРАСНОКОШИЙЛеонід
САМОЙЛЕНКО
заступник головного
редактораБорис
СІДОРЕНКО
заступник головного
редактораАнатолій
СОЛОНСЬКИЙВіталій СУДАЯ
відповідальний
секретарЗасновник —
Верховна Рада
Української РСРАдрес редакції:
УРСР, 352047
Київ-47, ул. Нестерова, 4Рубрикони
не рецензуються
і не повертаються.
Друкує авторів
публікацій у «Голосі
України» не завжди
збігаються з темою
розмови редакції.Індекс 60955,
тариф 164.300.
Переплатити нічого
не має ніхто, крім 80 коп.Газета виходить
5 разів на тиждень.
У вівторок
— 8 сторінок,
середу, четвер,
п'ятницю та суботу
— на 16 сторінок.

Вечірні засідання почалося з дружнього шестого газетних сторінок у залі й обговорення «співпраці» з бову Президії. «Треба буде знову провадити форум, не дуже цивілізовану, форму, як повідомляють виборці, хто з їх обрання ходити на сесію, а хто ні», — «пригрозив» депутатам, заступникам Л. Кравчука. На черзі — розгляд двох документів: про внесення змін і доповнень до Кодексу законів про працю УРСР та проект Закону про банківську діяльність Української РСР в другому читанні.

Попередня робота над законопроектом про регулювання трудових відносин, як пам'ятається, супроводжувалася бурхливими дебатами. Деякі депутати певної згоди ішли після того, як доуточнили відповідним комісіям, що підтримувати цей статут. Наприклад, про встановлення нормальної тривалості робочого дня працівників взагалі та жінок, які мають дітей, зокрема, про визначення терміну частково оплачуваної відпустки по догляд за дитиною та інші важливі питання, до речі, викликали не тільки пристрасті виступи депутатів, а й велику кількість листів до редакції. Про виключення з розгляду поправок Комісії з питань соціальної політики та праці М. Білодубчик.

З Миколаєм Петровичем можна погодитися. Голосувати опинилося зусиллям комісії над додатковим завданням: усім сім статей باید прийняти абсолютною більшістю голосів.

Отже, згідно з внесеними змінами і доповненнями до Кодексу законів про працю Української РСР підприємств і організацій при укладанні колективного договору можуть встановлювати меншу норму тривалості робочого часу, ніж передбачено в частині першій статті 50, тобто менше сорока однієї години на тиждень. За розуванням комісії на підприємствах і в організаціях також може скорочуватися до шести годин тривалість робочого дня для жінок, які мають дітей віком до 14 років та дітей-інвалідів. Було сподівалося, що ці права не тільки забезпечать жінкам на папері, «для параду», а знайдуть застосування на практиці. Ще один примисний сюрприз для сімей. У випадку потреби домашнього догляду за дитиною, матерям, згідно з медичним висновком, можуть бути встановлені обмеження зарплати і плати не до трьох, як пропонувався в проекті раніше, а до шести років.

Чи не найбільше суперечностей в депутатів викликала стаття проекту, де йшлося про частково оплачувану від-

пустку по догляд за дитиною. Минулого разу 278 депутатів проголосували за два роки такої відпустки. Але в комісіях, тут уже постаралася жінки — депутати, всіма та жінками на пропозицію — виступи частково оплачувану відпустку по догляд за дитиною до трьох років. Школярів і студентів сьогодні можуть розраховувати на солідний прибуток — цей захід планується з першого січня 1992 року, коли повнається гама нещезагаданих держав.

А що це неможливо має статися, впливало з другого питання вечірнього засідання — про банківську діяльність в Українській РСР (доповнені колонами бюджету, фінансів і цін В. Гетьман). Прийнятий депутатів Швайка закон про банківську систему України базуватиметься на власній національній валюті, то це дасть можливість стати додому роботи замість туристів і одержати величезні прибутки.

Щоправда, не всі депутати поділяють цей оптимістичний прогноз.

Однак, незважаючи на протилежність поглядів і дискусій з приводу окремих питань, цей день ознаменувався народженням ще одного важливого економічного Закону суверенної республіки — За-

кону про банки і банківську діяльність. Ухвалено в першому читанні, а в другому — постанову про введення його в дію. Закон провадитиметься з першого травня 1991 року.

Національний банк є власністю народу України», стверджує ухвалена постановка. І хоч те, за визначенням доповідця, являється «масло масляне», оскільки й так прийнято Закон про власність, в якому сказано, що все на території України належить її народу, депутатам головним чином вирішити не вилучити цю статтю.

Великі повноваження надано нашою національній банку. Хоча й вирішити, що ані їх уміло використати, що ані банківська система приватизація, як безвідомий, надійно налагоджений механізм, на такій високій ноті головуючий Л. Кравчук оголосив про прийняття цього важливого пленарного засідання.

Здається, чого разу вибори неможливо підставити на вибір українців. Оглядаючи молодого українського парламенту — вилучувати з нього багачини, повільно переходить у старий режим, поступається перед необхідністю братися за справу. Можливо, значна кількість так перетворюється на звичку працювати. І стане вона наріжним каменем попри всі події, що відбуваються в нашій країні. Аж до України. Аж до України, аж до України, аж до України.

Людмила КОХАНЕНЦЬ,
спеціалістка з питань
«Голосу України».

ДЕКЛАРАЦІЇ РАДУ ЧИТИТИ ЦОРАКІ

Вчора на ранковому пленарному засіданні сесії обговорювалося складання Деклараций Раді УРСР з питань Союзного договору.

Народні депутати прийняли буквально в «хвилину» доповідь заступника Голови Верховної Ради УРСР В. Гринява з питання про утворення підкомісії комісії, яка б займалася комплексним проблем, пов'язаних з підготуванням Союзного договору. Підкреслюючи, що склад цієї комісії попередньо обговорювався Президією Верховної Ради. До складу комісії були включені народні депутати, котрі стоять на різних позиціях щодо Союзного договору і навіть ті, що виступали проти його підписання, або, навпаки, ті, що активно пропонували навіть попередити проєкт Союзного договору. Разом з групою наукових експертів народні депутати виробили ряд варіантів документу, які б були відправлені у комісії Верховної Ради і внесені на обговорення сесії.

Одна дискусія застала сесію. Депутати пропонували замість однієї прив'язки у списку на інше, зміняти принцип підходу до формування складу комісії, скажімо, обов'язково піти за принципом територіального добору представників від областей, враховуючи відповідно те, як громадянин проголосувати по бюлетеню.

У тому чи іншому регіоні Дехто пропонував, щоб зокрема в області Союзного договору займався сама Президія, а потім вже проєкт був розглянутий комісіями і внесені на обговорення у Верховній Раді. Депутат В. Петренко, зокрема, заперечив пропозицію виключити до складу комісії представників різних громадських організацій і тих виступав за територіальний підхід до формування комісії.

Чому, — запитав депутат від Київської області у комісії мають працювати аж троє — В. Шиньків, В. Яворський та В. Дудинцев, від Харківської — В. Гринява та В. Філенко, а від Миколаївської та Закарпатської — жоден з народних депутатів? Його підтримав у цьому депутат В. Козаренко, називаючи області землями, а депутати послими цих земель. Висловлювався, зокрема, думки я про те, що слід зовсім зняти з обговорення це питання, щоб комісії самі представили свої пропозиції, а потім внести їх кандидатури на обговорення сесії.

Неприйнятність територіального принципу добору складу комісії аргументував депутат В. Пилипчук. Об'єктивність незалежною від вибору делегатів своїх

представників, котрі виявляються за професійною областю, а не за політикою, наприклад, лікарів. Не можна, скажімо, токарю, навіть лауреату Державної премії доводити роботу. Над проєктом Союзного договору мають працювати фахівці — юристи, економісти, військові, політики.

Депутат В. Матвєєв висловив занепокоєння щодо підходу Президії Верховної Ради до складання списку осіб, які будуть включені в комісію. Оскільки склад комісії треба формувати у проєкті 2 до 1 на користь комуністичних партій. А Верховна Рада не має влади ліній.

Як сформулювати комісією? Всі парламентські сили формували на парламенті принцип. Думаю, що він прийнятний і в нашому випадку. Треба, щоб в комісії були збалансовані оптимістичний сенс та так, як це у нашому парламенті. Рису під гострим дебатами щодо підготовки Деклараций Раді Л. Кравчука.

Перед тим як іти до трибуни і висловлювати свої думки, я пропоную не забувати ніжного ранку відкрити маленьку книжечку Деклараций про державну суверенність України і читати її. Бо коли стосується якогось конкретного питання, у деякого з депутатів стають надмірною великі очі і

страх так глибоко бере людину, що вона отримує зоровий вплив (Опески). Так от, керуючись Декларацией, народним голосуванням, кожен мусить обговорити проєкт договору, виступити абсолютно конкретні пропозиції по кожній статті, по кожному положенні. Президія повинна утворити робочу групу, склад якої сформуємо пропорційно: одна третина на опозицію, дві третини на опозицію, це з двох. Ці депутати працюватимуть разом з науковими експертами як фахівці. Тоді буде створено комісію з питань Союзного договору. Зробимо доповідь. І прийматимемо її, поки приймемо цей документ на сесії Верховної Ради.

Цю пропозицію Голови Верховної Ради УРСР Л. Кравчука депутати проголосували поєднено і прийняли її 331 голосом.

Потім депутати приступили до обговорення у другому читанні законопроекту «Про соціальну відповідальність інвалідів УРСР». З доповіддю у цьому питанні виступила голова постійної комісії Верховної Ради у справах ветеранів, пенсіонерів, інвалідів, репресованих, маючих статуси і військовий інтернаціоналізм М. Науменко.

Світлана ПИСАРЕНКО,
парламентський кореспондент
«Голосу України».

До приїзду в Українську РСР міністра закордонних справ Республіки Румунія

Сьогодні на Україну з робочим візитом прибуває міністр закордонних справ Республіки Румунія Адриан Нестасе.

А. Нестасе народився в 1950 році в Бухаресті. В 1973 році закінчив юридичний факультет Бухарестського університету і в 1978 році відділення соціології Бухарестського історичного

філософського інституту. Має науку ступінь доктора юридичних наук. До травня 1989 року працював в Інституті юридичних досліджень в Бухаресті, після чого короткий час був радником МЗС Румунії. Сьогодні голова Асоціації міжнародного права і міжнародних відносин, асоціованним членом Міжнародного інституту прав

людини в Страсбурзі і членом Французького товариства міжнародного права.

Після грудневих подій працював секретарем комісії з міжнародних справ Фронту національного спасіння, членом комісії з зовнішньої політики Тимчасової Ради національної одиниці (ТНРУ).

28 березня 1990 р. призначений

міністром закордонних справ.

Має численні публікації з питань міжнародного права.

Володіє російською, англійською, французькою і німецькою мовами.

Трудячий Української РСР вітає приїзд міністра закордонних справ Республіки Румунія.

(Прес-центр МЗС УРСР).

на допомогу по-
мають громадяни,
становленому по-
бітними, які не
передбачених
онодавством до-
ревищують роз-
вної заробіткої

[illegible]

ПОМОЩЬ УКРАИНЕ

УГОДА

СОЮЗУ РСР РЕСПУБЛІК 3 ПИТАНЬ РЕФОРМИ РОЗДІРНИХ ЦІН І СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ

Додаток № 1

До угоди Союзу РСР і республік

ГРАНИЧНІ РОЗМІРИ

підвищення державних роздрібних цін на основні товари народного споживання

	В середньому на (процентів)
М'ясо і м'ясопродукти	200
Молоко і молочні продукти	130
Яйця і яйцепродукти	100
Хліб, борошно, крупи, макаронні вироби	200
Цукор	135
Чай	100
Річкові товари	130
Сіль	240
Олії, маргаринова продукція і майоне, господарське і туалетне мило	100
Харчові концентрати,	

До угоди Союзу РСР і республік

ПЕРЕЛІК

товарів народного споживання, що реалізуються населенню за регульованими роздрібними цінами

Продукція легкої промисловості

Нові модні тканини, трикотажні полотна, в тому числі високістю товари для дітей

Коміри для дорослих з кропика, осячки, кардигани та інших видів хутра (врім шовних видів)

Головні убори для дорослих з кропика і осячки

Товари культурно-побутового і господарського призначення

Автомобілі легкові

Лісо- і пилотматеріали та будівельні матеріали

Додаток № 2

До угоди Союзу РСР і республік

ПЕРЕЛІК

товарів народного споживання, що реалізуються населенню за регульованими роздрібними цінами

Зшити шийні і напівшарові товари для дітей

Велосипеди дорожні і підліткові і дитячі

Косилки дитячі іграшки дитячі

Сирниці

Пральні машини з ручним віджиманням

Холодильники місткістю до 250 літрів

Радіоприймачі, звукозаписуючі і звуковідтворюючі пристрої 3-4-х ступенів складності

Телевізори чорно-білого зображення

Телевізори кольорового зображення 2-3 покоління

Машини швейні примістовочні

Синтетичні м'ягкі засоби

Плоти газони та електричні

Пилососи, фітінгери та інші кінфототари для дітей

Грамапластики для дітей

Джерела струму (елементи живлення)

Книги та книжкова продукція

Меблі (окрім предмети меб-

лів — столи, стільці, дивани, ліжка та інші предмети що не входять у набір (і гарнітуру)

Шпалери

Посуа емальовані, алюмінієві

Апарати в'язальні

Посуа з безколоворого скла, аудіовизуї і пресовані

Посуа фарфоро-фаянсові групові

Стандартні будівлі і садові будинки, комплекти деталей

Сільськогосподарські міні-трактори, мотоцикли і мото-культури

Інструменти господарські

Місцеві будівельні матеріали

Вина, включаючи шампанське

Коктейльні органіди

Лікеро-горіляні вироби

Пиво

Парфюмерні товари

Карамаї

Тропічні продукти, цитрусові плоди і фрукти із переробки

Машини пральні напіваавто-матичні та автоматичні

Машини швейні «Зіг-Заг» на підв'язковій та автоматичні, машини «Язальні»

Пилососи, поштерти та інші електродомові інструменти

Прилади електро- і радіо-мобільні

Апарати шахові і перою електродомові (крім дитячих)

Автомати телефонні

Кінфототари (врім товари для дітей)

Додаток № 3

До угоди Союзу РСР і республік

Товари вітчизняно-го і імпортованого виробництва, які додатково вносяться в перелік товарів народного споживання, що реалізуються населенню за договірним (вільним) ціна-ми

Товари легкої промисловості

Льняні тканини і вироби з них, в тому числі скатерті, покривала та інші штучні вироби (крім продукції виробничо-технічного призначення)

Тканини з натурального шовку і в поєднанні з іншими волокнами та вироби з них, шовкові мебелі, тканини, покривала, накладки, скатерті, порт'єри, оксамити (крім продукції виробничо-технічного призначення)

Тканини чистошерстяні (крім тканин спецпризначення) і вироби з них, мебелі, тканини, покривала з вербужок та ангорською вовною, пелюди, покривала, накладки, скатерті, порт'єри

Тканини бавовняні, платтяні жакетного і крепового перелатення, маркіти, вуалі, батисти, серпачки, жіноської тканини з вагою понад 400 г/кв. м, оксамити і вироби з них, а також тканини мебелі, покривала, накладки, скатерті, порт'єри

Нові модні вироби з бавовни, напівшерсті і мішчаніх волокон

Неткані полотна макрові і мікрофібрильні рудинкові, платтяно-бавовні, декоративні

Гардини полотна, крім полотна напівшторки шторку

Нитки бавовняні «Язальні» і швейні, нитки швейні з натурального шовку

Вуалі ширини для дорослих: модельні, спортивного призначення для майстрів спорту, активного відпочинку

Вуалі полімерні для дорослих — спортивні і для активного відпочинку

Трикоутні вироби для дорослих з чистошерстяної пряжі № 45, 52, з імпортованої бавовної пряжі і нозового пуху

Килими і килимові вироби

Шкіряно-галантерейні вироби з натурального і штучного шкіри (крім виробів спецпризначення і для дітей)

Текстильно-галантерейні вироби (врім продукції спецпризначення)

Коміри для дорослих з шовку, натурального хутра

Імпортні високістю шовні, трикотажні вироби, вуалі, шовногалантерейні вироби для дорослих

Штангати і мотузки

Тканини і мотузки з застосуванням металіти

Одез з натурального шовку вітчизняного виробництва

Товари культурно-побутового і господарського призначення

Голодинки

Електроніка - обчислювальні персональні машини і мікрокалькулятори

Холодильники місткістю понад 250 л, 2-3-шарні холодильники, морозильники

Машини пральні напіваавто-матичні та автоматичні

Машини швейні «Зіг-Заг» на підв'язковій та автоматичні, машини «Язальні»

Пилососи, поштерти та інші електродомові інструменти

Прилади електро- і радіо-мобільні

Апарати шахові і перою електродомові (крім дитячих)

Автомати телефонні

Кінфототари (врім товари для дітей)

Водонагрівальні опалювальні апарати і пристрої

Товари господарського призначення з дерева і металу

Панелі-бачки товари (крім шильово-письмових товари і товари для дітей)

Дзеркала

Вироби з пластмаси

Вироби з нержавіючої сталі

Садово-городні інструменти

Залізні вироби, замки

Товари побутової хімії

Спортивні товари

Музичні товари

Радіоприймачі, звукозаписуючі та звуковідтворюючі пристрої другої групи складності (радіоприймачі, радіони та інші)

Мототелетовари, приналежності до автомобілів (крім товари для дітей)

Будівельні машини для індивідуального користування

Штетино-щіткові вироби

Кустарно-художні вироби, сувеніри, значки

Шкіряно-металева галантерея, майстрині набори, несесери та інші галантерейні вироби

Сантехобладнання

Залізні пристрої до електро-радіотелетовари і інших шильотелеграфічних товари культурно-побутового і господарського призначення

Промислові товари

Сировинні комбіні вироби Морозиво

Здобні хлібобулочні та булочки, солодки, цукри, хрустці, солодки, ріжки, рогаляки

Борошно для млинців і оладок

Холодильні товари (врім карамелі)

Безалкогольні напої і мінеральні води

Будівельні матеріали

Жива риба

Крупи і злаковина поживної цінності

Крохмал

Чай з розсипаними добавками

Імпортні тютюнові вироби

ПРОТОКОЛ

про деякі заходи щодо реалізації угоди Союзу РСР і республік з питань реформи роздрібних цін і соціального захисту населення

12 березня 1991 р.

Прем'єр-міністр СРСР і глави урядів республік на вищому рівні Угоди Союзу РСР і республік з питань реформи роздрібних цін і соціального захисту населення вирішили:

1. Запровадити нові роздрібні ціни і тарифи в межах погоджених розмірів їх підвищення з 2 квітня 1991 р. на всій території СРСР. Попереджувати сплату компенсацій населенню почати 20 березня 1991 р.

2. На формування єдиного союзно-республіканського фінансового фонду соціальної підтримки населення для забезпечення компенсаційних виплат направляють у 1991 році кошти:

Російська Радянська Федеративна Соціалістична Республіка 56,5*

Українська Радянська Соціалістична Республіка 12,1*

Білоруська Радянська Соціалістична Республіка 4,2*

Республіка Грузія 0,5

Литовська Республіка 2,3

Радянська Соціалістична Республіка Молдова 1,1

Латвійська Республіка 2,2

Республіка Вірменія 1,3

Естонська Республіка 1,7

Кошти вносяться республіками пропорційно їхній частині в загальному обсязі виплат

3. За рахунок єдиного союзно-республіканського фінансового фонду соціальної підтримки населення для забезпечення компенсаційних виплат виділяють кошти (в млрд. карбованців):

Узбекійська Радянська Соціалістична Республіка 6,8

Казахській Радянській Соціалістичній Республіці 2,46*

Азербайджанській Радянській Соціалістичній Республіці 1,15

Республіці Киргизстан 1,11

Таджицькій Радянській Соціалістичній Республіці 2,08

Туркменській Радянській Соціалістичній Республіці 2,04

Загальнодержавним споживачам 66,4*

Видати доцільним подати з необхідних витрат фінансову підтримку окремим підприємствам, які реалізують продукцію в основному за фіксованими цінами, із загальносоюзного і республіканських фондів стабілізації економіки.

Прем'єр-міністр СРСР В. ПАВЛОВ
Заступник Голови Ради Міністрів РРФСР І. СІЛАЄВ
Голова Ради Міністрів Білоруської РСР В. КЕБІЧ
Віце-президент Узбецької РСР Ш. МІРСАЛІЄВ
Голова Ради Міністрів Казахської РСР В. КАРАМАНОВ
Прем'єр-міністр Республіки Киргизстан М. ІСАНОВ
Президент Таджикиської РСР К. МАДЛОМОВ
Перший заступник Прем'єр-міністра Туркменської РСР А. ЧЕРІЄВ

УС ДВА

удури диспетчер команди. Натомість на радість каталонських болілиників одужав і зміг грати став оборони «Барселони» Кузау.

У першій половині запам'ятовується лише два епізоди. Це коли на 9-й хвилині киян втратив штанга, і сильний удар здалеку Деркача.

Захопившись наступальними діями, господарі пропустили гострий контрнатяг «Диямо». Відмінно зіграв Віктор Мороз, пройшов лінійним флангом, обігравши кі-

Після цього кияни й погортів посмілювалися, заграли упевненіше й осмисленіше. І крім похвали нічого не заслужили. І все ж на останній

господарям таки вдалося врятувати матч. Хоча наші земляки більше заслужили пере-

могу, ніж господарі — ніч.
Нашим хлопцям, які зіграли дуже добре, просто не потягнули... — сказав заступник начальника штабу командувача Сулал Петрович все зіпсував: не признає два пенальті у ворота господарів, «переспудував» пенальті в ворота господарів, поразу віддаючи м'яч католонцям...
Анатолій Пузач, головний тренер команди, про підпущих запливних задоволено: «Для такої молоді команди і результату у північній частині Європи, і в групі такій іншим: у ході гри ми мали виступи перед північними 2:0 (на юзвіні пенальті, не признаючи пенальті в ворота господарів). Наші команди, які після півдня в Києві вже поховали, несподівано для багатьох воскресли...».

«Сезонів...» — «Діючим (Київ) 1:1. Стадіон «Ночу Камп», 90000 глядачів.

«Динамо»: Нендо, Феррер Лопес, Куман, Серкис, Батеро, Еусебио, Стойков (Урбано, 89), Салинас (Горюшковец, 52), Амор, Бегуристиян.

«Динамо»: Ниджко, Лукний, Беце, Дерхак, Шматоваленко, Ковалевич, В. Мороз, Зевец, Саленко, Юрченко, Юран.

Голзи: Юран (62), Амор (90).

Полерадено Лукино.

Резултати інших матчів в серотурнірах. Кубок чемпіонів: «Марсель» [Франція] — «Мілан» (Італія) — 1:0 (1:1). «Динамо» (Дрезден, Німеччина) — «Ізраєльська збірна» (Югославія) — 1:2 (0:3). «Порто» (Португалія) — «Баварія» (Німеччина) — 0:2.

(Франція) — «Манчестер Юнайтед» (Англія) — 0:2 (1:1)

[Польша] — 2:2 (0:1), «Ювентус» (Италия) — «Льеж» (Бельгия) — 3:0 (3:1). Кубок УЕФА «Спортинг» (Португалия) — «Болонья» (Италия) — 2:0 (1:1), «Ин-

ри на секунду. Температура сьогодні вдень 8—13, у Прикарпатті до 18, завтра вночі 1—6, вдень 10—16 градусів тепла.

По Київській області сьогодні вдень подекуди невеликий дощ, вітер південно-західний, 5—10 метрів на секунду. Температура 8—13 градусів тепла.

і врятовати, як ми. В США ви-
ши тільки 15 тисяч глухих пе-
ребувають у школах-інтернатах,
а 35 тисяч — у масових навча-
льних закладах, де з ними зай-
маються за звичайним про-

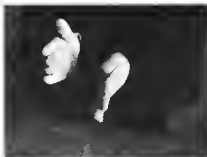

ГЛУХОТА

Ці діти втрачають слух. А ми
«трачаємо» їх.
Українська об'єднана гаузія
налічує 49 тисяч осіб. Уся жит-
тя вони відгороджені від су-
спільства різними «савц»-спе-

ціалізаціями, спеціалізованими,
спеціалізованими. Ізолюючи
їх від широкого світу, ми,
«нормальні», авертуємося
своїх самотнічності на савц-
людей, нібито нездатних жити

грамами і, уявляючи собі, асти-
гають, хоч мають набагато
менше опікунів, ніж наші ай-
чизмані гаузі. До того ж на
відчувають себе зачинаними в
спеціалізації глухоти.

На Україні діти, які втрачають
слух, проходять програму
гошмиричної школи. Але ця
програма складає так, що ви-
аусники, по суті, не астигають
опанувати повний курс, на до-
помагують їм рекомендації,
розроблені ЦОТОМ, НДІ психоло-
гії УРСР, НДІ отоларингології.
Бо часто-густо замість
ефекту тільки вносять різ-
нічності у навчання.

Ці діти втрачають слух. Але
це хвараган надія в поряд-
ність суспільства, а якому жи-
вуть. То хто ж гаузішні!

Сергія КОВАЛЬЧУК.
Фото автора.

Змішані зроблено в школі-
інтернаті № 9 для дітей із
слабким слухом (Московсь-
кий район м. Києва).

Провокується старай?

Є в Дніпропетровську Комітат виробничих підприємств (КВП). Він підпорядкований тресту «Дніпро-трансбуд». І виробляє залізобетонні конструкції. Тривалий час цей колектив працював за амічного схемою: трест планував план, виконання — комітат виконував. Яким чином — керується трестом В. Шевченка не обходило. Прийждив, наказував: давай, давай — і все якось складалося. А було (і тепер було б) так: цементу від державного підприємства КВП отримували 80 відсотків від потреби, номенклатури металу — 60 відсотків, сіли, як правило, взагалі не давали.

Як же викручувався директор? Отак і викручувався. Пішов на прями договори, аніжоване замовлення. Наприклад, «Південмашу», — той йому за це подавав норму цементу. І таких партнерів у директора комітату М. Пиченка більш як п'ятдесят. Одні дошки допомагали, інші — шибюмо. Навіть гроші у фонд розвитку давали багаті замовники перераховували. Звичайно, неформально. Одне слово, робили Микола Олексійович те, що і більшість радянських директорів: за усе усе давав матеріал, аби відзвітувати начальству, що завдання виконано. Був, як казуть, типовим суб'єктом «соціалістичного ринку».

А що поробиш? Та при всіх цих чудесах трест викасав себе незалишним благодійником. Аніж, збудував для КВП склад готової продукції, систему зворотного вологоочищення. Але й досі (як про прийняті підписані представниками «Дніпро-трансбуду» у 1977 році) нормально експлуатуються лише третина складу і, по суті, він перетворився на бетонозавод. Система во-

допостачання може прислужитися лише як тогочасний орієнтир — ба більше, високу має башту. І це як орієнтир маршротства — коштувала як штора мільйон карбованців. Вони в ній як не було, так і немає. То ж в 1977 році трестівські керівники офіційно звести ідальню для робітників КВП. Це тільки за народною приказкою обцяломо лише три роки чекати. А комітатівські люди й досі розгортають лапники з домашніх сидором у брудних побутиках.

Ще один, дуже типовий для нашої промисловості, факт. Річний прирісток комітату майже 400 тисяч карбованців. Вищестоящі організації з цієї суми перераховували 305 тисяч. А тих, що залишались, ледве вистачало на утримання устаткування в робочому стані. Де вже тут дати про розвиток виробництва, соціалістичну боротьбу? І виходить так, що робітників будівельної галузі Петро Чербак з родиною стоїть на квартирній черзі 12 років.

І дано було б, який Петер Чербак та його колеги

зрештою не обурилися: що ж це вони там у кірлах сидять, премії в розмірі оцілки гребуть, а ми — та моруна просямо, та ще й чат аварійного деку ось-ось завалиться! Обговорили робітники все, що найбільш, на цехових зборах, у раді трудового колективу і вирішили — треба переходити на оренду.

Але який же добрий господар відпустити таку діну парову на вільне пасовище? 1000 тонн цементу, що дістає Пиченко за прямими угодами, 500—700 тонн металу щорічно йде на потреби хазяїна. Тоні і погодяться керувати трестом В. Шевченка з цим рішенням лише на словах — аби пристригти загальних робітничих зборів вухами. А невдовзі надіслала наказ (інструкцію) на ім'я всупереч рішенням трудового колективу про переведення підприємства з промислового на будівельний баланс. Що означає повну втрату самостійності та існування як беззалежної складової частини тресту.

Проте самостійність комітатів кочне необхідна. Адже за рахунок скорочення обсягу державного замовлення до рівня централізованого постачання матеріалів можна було б, наприклад, виробляти бетонні конструкції для і гаражів — а це не гроші. Ідальню та модернізацію виробництва (знос виробничих фондів комітату сягає 120 відсотків), допомогати будуватися колективом та фермерам — це м'ясо та інші про-

дукти. Нитомом би робітників забезпечили — збудували б дім із кімнатою на п'ять. Та й зарплата заводи, підприємства зросла б. А де ж сьогодні КВП фінансує безліч збиткових індивідуальних виробників, на які за умов оренди можна було б встановити довірчі тарифи. І, найголовніше, орендині договір — це угода, виконання умов якої зобов'язує всіх заматати. Навіть від тресту.

Тож, узявши до відома всі ці міркування, Комітат виробничих підприємств надіслав до Дніпропетровського обласного арбітражу позов щодо підписання договору про оренду. За 25 днів цього року був винесений вердикт: «...зобов'язати трест «Дніпро-трансбуд» укласти договір про оренду...». Трест, у свою чергу, не рішення оскаржив. Бо в позовній заяві, мовляв, не сказано, що орендні договори за 25 днів не підписалися — тридцять днів. От такі чорт! Хоча іде за № 127 — годинні 19 листопада 1990 року за 25 днів до засідання арбітражу.

Одночасно з трестівськими крикунцями англіки ідеї, що не створюють орендні акціонери не товариство? По суті, нічого нового, але звучить! І відправити можна: перерахували ми Одну коленітні КВП такі перетворення втілюють: ніяк не можуть. «Якщо наш вимоги щодо перекладу на оренду не «вольність» — будемо ст...увати» — рішуче попереджає голова ради трудового колективу В. Кірюхін. Чи не буде цей страх, якщо він відбувається, — спровокований?

Дмитро ДЕСЯТИННІКОВ, спеціальний кореспондент «Голосу України»
Дніпропетровськ.

Дозвольте не погодитися

РАФІНОВАНИЙ, СТЕРЕОТИП, або ГОСПОДАРСЬКИЙ ПОГЛЯД НА СПОЖИВАННЯ ЦУКРУ

Ми живемо в політичній стихії стереотипів. Один з них стосується рафінованого цукру. Звичайний продукт, без якого майже й обійтися не можна. Переконали ви у цьому має сам факт існування підприємств, що випускають рафінований, тобто очищений від так званих баластних речовин, цукру. Але насправді цукор рафінований виробляють менш за все орієнтовано на споживача. Нісенітниця!

Після рафінування цукровий асоційований чистіший за вмістом вітаг, тоді який саукво сировини. Очевидно, різниця лише в колорі: жовтий став білим. Заради цього у виробничих верхах зустрічається у вигляді технологічної неминучості відходів велика кількість продукції — орієнтовано на італійський 50 тисяч тонн. Додайте сюди ще близько 200 мільйонів карбованців виробничих витрат на рафінування цукру.

Твердо погодимо не медичний аспект справи. У неочищеному жовтому цукрі, орієнтованому на споживача, містяться великі кількості біогенних активних речовин — кислоти, солі, вітаміни, мікроелементи. Нічого з цього не втрачає завод. З цього ж для здоров'я продукту цукор перетворюється, оскільки, у безбарвній кімнаті чистий продукт змінюється вченими-медиками відстав з огляду на збільшення середньої дози його споживання окрасити рафінада як «чистий, світлий і смачний», білий порок ямочі одини.

При ямочі, як бачимо, іс-

тотичні мінуси виробництва рафінованого цукру залишаються у нас стільки висонки. Більше того, його виготовлення умови для акриорієнтованої розвитку. Кому ж це потрібні? Споживачеві, який купує «корисний» цукор з надбавкою до ціни? Звичайно, ні. Стимулювати виробництво цукру з цукру виглядає державі. З одного боку, виробництво цукру створює видимість цукрового балансу, а з другого — цукорфінанс, який виступає виконавцем фінансової функції, забезпечуючи повну втрату, про які я вже згадав, бюджетна кількості цукру мільйонів карбованців на рік.

Не хотів, аби мене зрозуміли так, ніби я за закриття рафінованих заводів. Декому потрібний, значення ж, не перерахував його утрату від уведення, звичок анти чий гіявці з білим і чистим. Але євкеним, багато то і з заводів — чистий цукор, який виступає виконавцем фінансової функції, забезпечуючи повну втрату, про які я вже згадав, бюджетна кількість цукру мільйонів карбованців на рік.

Васкумарі раі має бути вібір. Ну, а поки що цукрове виробництво ринку викуз з міфінром динтук своі умови. Все — для багяа могого.

Як ГАНЕЛІН, пенсіонер, кооперативний господар, мезіація. Суксьсько цукрурафінаційного заводу.

Фото Петра ПРИХОДЬКА.

ВІДФУТБОЛЮЮТЬ

сеньківських орендів сільська і районна Ради народних депутатів

Орієнтуючись на Земельний кодекс УРСР, у грудні минулого року ми подали заяву до Сеньківської сільської Ради народних депутатів, де просили виділити нам 163 гектари землі для організації селянського фермерського господарства.

Певний час ми ждали. Брало у радощів «Сеньківський» орендний під'їзд на відгодівлю теличон. Худобу здали, але до цього часу

оббиваємо пороги судів, щоб адміністрація радигоу а знами чесно розрахувалися за ділянку... Але це лише питання.

Так от, 3 грудня минулого року у Бориспіль відірхав «футбольний сезон». Нас, як м'яча, відфутболюють один до одного району. Рада і сільська. Одні кажуть, що цю справу можуть вирішити тільки районні інстанції, а у Бориспіль нас відізнають у

назад у село. Нам адзється, що все це робиться з тям, аби залишити «Балачок» брати землю у нас немає. Фермерство у Бориспіль не прийнялося.

І ще один. На весь Бориспільський район ми випились одні з завязкою на такій шмат землі. Нам відмовили. У той же час у Бориспільському районі як гриби після дощу, виростають ділянки ділянки. Хіба ж дачники мародути містять? Можливо, вистали колектив і фермерство.

Іван ЧЕПІГА, орендир, Олег ЧЕПІГА, орендир, воля-афеніа, Бориспільський район Київської області.

22 березня 1991 року. № 56

Роди військ і зброя

Олена АПАНОВИЧ

Козацтво мало
різноманітну зброю
близького бою,
перевершуючи
в цьому
західноєвропейські
армії.

Серед холодної
зброї перше місце,
безперечно,
належало шаблі,
яка стала символом
військової доблесті
козака.

Основним родом військ українського козацтва в XVII — першій половині XVII ст. була піхота. В цей час її вважали найкращою в Європі, а польський мистецтво Соєвський, який спостерігав дії козацької піхоти у Хотинській війні 1621 р., назвав її найкращою у світі. Загрозливий піхотинці героїзму і майстерно блиска з ворогом на суші, усялялися штурмом ворожих фортець, вояки і на морі, обслуговуючи славнозвісний вітрильно-весельний козацький флотилиї, що обумовлювало їх високу маневреність.

Французький військовий інженер Болпан, який перебував на Україні в 30-х роках XVII ст., писав у своїй книжці «Опис України», що кожен б козака мали кіньоту, рівноцінну своїй піхоті. Їх не можна було б подолати. А кіннота у запорожців, хоч і складалася з самого початку винищення козацтва, була менш численною, ніж піхота. До середини XVII ст. не було окремого формування кінноти як роду військ, водночас не існувало і різного розмежування між піхотинцями, який мав сидіти на коні, перетворюючись на вершника, і кіннотинцю, який першо спінювався. Козак негріно в похід виводився верхи, але перед боєм вони спінювалися, окуповували і шапці обстрілювали ворога. Хоч спеціальний кіннотинцю формувати не існувало, і кіннота в бою виконувала завдання підтримки піхоти, серед козаків дуже часто зустрічалися неперевершени майстри верхової їзди. Козацький вершник повертався на сидіти як блискавка, стріляв з

(Продовження. Початок
в № 41, 51).

лука правою і лівою рукою, рубав шаблем, стріляв з рушниць з-під черепа свого коня. Козацька піхота кіннотинцю завжди вступали у повний загрозливий. Здавна на Запорозжжі існували кінні заводи. Традиційним місцем виховання був острів Хортиця.

Запорозький флот складався переважно з чайок, які будувалися самими козаками. Технічною суцільнобудувалися володіння майже всі козаки. Козацькі майстри-корабельники славилися і за межами України. Їх часто запрошували й до Москви, щоб вони навчали корабельної справи. Особливістю запорожського судна було те, що до нього прилаштували окреме черго, завдяки чому чайка в будь-який момент могла змінити курс на 180 градусів. Борти чоуна обкладала суцільною великою стійкістю на хвилях й захищала від ворожих куль і стріл. Запорозький чайин сягали завдовжки 15—22 метри, завширшки — не більше 4 метрів, а заввишки — 6 метрів.

Козацькі чайки мали надзвичайну маневреність, і, за свідченням сучасників, були дивно швидкохідними, ніж турецькі галери. Чоуна брав на борт 40—60 воїнів. Із чоунової газиці входило іноді понад 300 чайок, експансивних налічувало до 20 тисяч осіб. Яків Соєвський, спостерігаючи козацькі під час бою, відзначав, що вони воюють на суші і на морі, але «на море не всі їдуть, а тільки відважні та здатні зносити його запах» — тобто ті, які не страждають морською хворобою. На бортах чайки встановлювалося 4—6 дрібнокаліберних гармат, що кріпилися за допомогою особливих пристроїв-вертлюг. Кожен чайка мала квадрант Е історичної відомості, що до складу козацького флоту входили плавальні човни, які запорожці почали застосовувати набагато раніше, ніж це

було в Західній Європі. Козаки сміливо атакували не тільки окремі судна, а й цілі турецькі флотилиї.

Артилерія («армата»), як окремих рід військ, простежувалася у козацькій уні з другої половини XVI ст. Запорозька армата була диференційована, але особливо поширені були легкі, рухливі гармати-фальконети, які використовувалися у морських походах. Частина важких гармат закріплювалися на лафетах з колесами і без колес, у яких впрягалися коні. Великі гармати перевозилися на возах чотирма або шістьма кінними. Гармати були мідні, чавунні і залізні, деякі з них нарізані. Стріляли гармати чавунними, залізними ядрами, гранатами, запалювальними снарядами, катечиво і ядрами у горнонах, наповнених порохом і кудями. Ко-

зі потреби всі козаки брали участь у фортифікаційних роботах. До допоміжних сил вважалися слуги-пахолки та юнаки-джурі, що анюнували обов'язки своєрідних зброєносців у старшин і заслужених козаків, а також ще деякі категорії козацького населення, які брали участь у безпосередній військовій діяльності.

Особливо високим рівнем в артилерійській справі і виробничій зброї відзначалися Запорозька Січ. На Січі завжди були гармати, які ставали основою артилерійського парку повстанського війська, що готувалося вийти з-під влади Січ. Січ вибрала в себе не тільки вітківців-селян з багатьох місцевостей України, але й шукачів волі — ремісників різноманітних спеціальностей. Ковалі, зброрі, ливарники виготовляли рушницю, списи, шаблі, виливали ядра та гармати. На острові Хортиця існувала одна із запорожських майстерень, де

залиха артилерія складалася з трофейних гармат, однак переважали гармати місцевого виробництва, метал для яких авлявалися на рудниках України — львівських, чернігівських та інших. Польські рудні на яких використовувалися болотний залізний або лімоніт з 30—35 відсотками заліза, були своєрідним арсеналом козацької України в XVI—XVIII ст. У великих українських містах — Києві, Стародубі, Почепі, Новгороді-Сіверському — здавна існували ливарні, що виробляли мідні гармати. Майстерин виробничого гармат славилися пушкарі в Більді Церкві та Острії.

У великих містах і містечках України, крім того, що вивчалися гармати вже в першій половині XVI століття, кувалися списи, кинжалі, вироблялися пиші, рушниці, сапогали. Такі міста, як Черкас і Київ — центри інтенсивного формування козацтва — були водночас і центрами виробництва холодної та вогнепальної зброї. А з кінця XVI ст. Львів набуває значення центру по виробничій гармат. Тут спостерігається певна професійна диференціація. Одні львівські ремісники виливали польові гармати, інші — воювалися ливарництво фортечних.

До складу козацьких збройних сил входили досить численні допоміжні війська. Хоч вони і не були окремим формуванням, але вже являли собою інженерні і саперні війська у зародку. Серед обслуги були помічники, ремісники — ковалі, теслярі та інші фахівці у побудові укріплень, табору, мостів, дозорів, плотів, пошлювання гармат і рушниць. У війську були справні організатори міської війни та спеціалісти щодо облоги фортець, відвоювання їх. До козацького війська приєднувалися люди неозброєні, найбільше з кіними. Їх використовували для фортифікаційно-саперних робіт, прочищення та замикання доріжок, копати рови і будувати шанці. Однак у ра-

козаків-ковалів використовували для нагрівання заліза кам'яне та буре вугілля. Технологія виробництва гармат на Україні була досить складною. Найбільш важливим етапом її було виготовлення форм для виливання. Розмінок козацької армії не відставав від загального європейського рівня розвитку військової справи і відокремлювався залежно від місцевих зростання козацтва і посилення його суспільно-політичного ролі. Армата українського козацького війська в найбільшій частині виходила з військ водних військ за кількістю і майстерністю переважала польсько-шляхетську артилерію. Українські гармати відзначалися високим мистецтвом влучної стрільби. Гармати оздоблювалися на краєцях зразків відсутня рука справних майстрів-художників.

було в Західній Європі. Козаки сміливо атакували не тільки окремі судна, а й цілі турецькі флотилії.

Артилерія («армата»), як окремі рід військ, простежується у козаків уже з другої половини XVI ст. Запорозька армата була диференційована, але особливо поширені були легкі, рухливі гармати-фальконети, які використовувались у морських походах. Частина важких гармат закріплювалась на лафетах з колесами і без коліс, у які впрягалися коні. Великі гармати перевозилися на возах чотирма або шістьма кіньми.

Гармати були мідні, чавунні і залізні, деякі з них нарізні. Стріляли гармати чавунними, залізними підрами, гранатами, запалювальними снарядами, картечю і зарядами у торбинах, наповнених порохом і кулями. Ко-

зі потреби всі козаки брали участь у фортифікаційних роботах. До допоміжних сил вилучалися слуги-пахолки та юнаки-джурні, що виконували обов'язки своєрідних зброєносців у старшини і заслужених козаків, а також ще деякі категорії козацького населення, які брали участь у безпосередній військовій діяльності.

Особливо високим рівнем в артилерійській справі і виробництві зброї відзначалася Запорозька Січ. На Січі завжди були гармати, які ставали основою артилерійського парку повстанського війська, що готувалося вийти з Січі на волю. Січ вибрала в себе не тільки втікачів-селян з багатьох місцевостей України, але й шукачів волі — ремісників різноманітних спеціальностей. Ковалі, зброрні, ливарники виготовляли рушницю, списи, шаблі, виливали ядра та гармати. На острові Хортиця існувала одна із запорозьких майстерень, де

Здавна на Україні було розвинуте виробництво селітри, з якої виготовляли порох. Боллан стверджував, що козаки «дуже добре виготовляють селітру, якої вистає в цих сторонах і роблять чудовий порох».

Козацтво мало різноманітну зброю дальнього і ближнього бою. Особливо добре козацьке військо, яке сучасники називали «вогнестим» або «рушничим», забезпечувалося вогнепальною зброєю, перевернувши в цьому західноєвропейській армії. Козацький піхотинець міг мати кілька рушниць, а іншотиник — кілька пістолів.

Прообразом рушниці у козаків був так званий «кий залізний» (залізна або мідна труба, укріплена в ложі, в якій порох запалювався тліючою губкою крізь заслінку отвір). У першій половині XVII ст. з'являється на Україні розповсюджується селітри, пороху, гармат, у якій дерев'яне

реші, гвинтова рушниця — нульовина. Специфічною зброєю кіннотника був пістоль, кількість яких у одного козака доходила до чотирьох: два за поясом, два у кульбаці. Самопал — це спільна назва всіх видів вогнепальної зброї, крім мушкетів і карабінів.

Ручна аогнепальна зброя запорозьців іноді прикрашалась коралами і бірюзою, перламутровими, срібними, мідними інкрустаціями ложа і приклада, а стволи і замки покривалися золотом, сріблом, та емаллю, або робилися насічками коштовними металлами.

У похід кожний козак брав не менше 6 фунтів пороху, олово для куль. Козак-піхотинець рушницю носили опертою на ліву долоню і плече. Кулі ховали в чересло, порох у спеціальну пороховницю або звичайний ргі.

Великою майстерністю відзначалися козаки у стрільбі, до чого вони привчалися з

цевого походження, які мають відмінну форму і техніку виробництва.

Поступово формується тип «козацької шаблі». Наприклад, в Росії, де українських козаків звали «черкасами», козацьку шаблю називали шаблями «черкаського дела» і дуже цінували. Шаблю козаки носили у піхвах, дерев'яних, обшитих шкірою, оздоблених, як і інша зброя, інкрустаціями, позолотою, емаллю, насічками, коштовними камінням. Чіпляли її за ремінець до паса (шкіряного або шовкового) з лівого боку.

На другому місці серед холодної зброї у козаків був спис, який використовували як у кінноті, так і в піхоті. Замість списів деякі козацькі піхотинці іноді користувалися косами, особливо коли селянська маса сунула до козацького війська й зброї не вистачало.

походах урочистості гостей і мали перші посади у полку. Війську вала сис яку в п виконували меітах. та ударні козацько вали спе зиду тлі складу ішли тру сурмачі, тн), «пни

Тулум му Військ лсь в с ку. З їх радн коз відомля ну ворог передава му війсь бою. різноман

на АПАНОВИЧ

КОЗАЦТВО-ЗБРОЙНІ СИЛИ УКРАЇНИ

і лівою рукою, стріляв з чола черепа свого козака піхота і кіннотини виступали у повстанні. Здавна на Закарпатті кінні завоювали місцем виштрів Хортиця.

Флот складався з чайок, які самими козаками суднобудування. Майстр-корабельники з чайок, які самими козаками суднобудування. Майстр-корабельники з чайок, які самими козаками суднобудування. Майстр-корабельники з чайок, які самими козаками суднобудування.

Іх часто запрошували до Москви, щоб вони корабельної справи. Іх часто запрошували до Москви, щоб вони корабельної справи. Іх часто запрошували до Москви, щоб вони корабельної справи. Іх часто запрошували до Москви, щоб вони корабельної справи.

зацька артилерія складалася з трофейних гармат, однак переважали гармати місцевого виробництва, метал для яких виплавляли на руднях України — київських, чернігівських та інших. Поліські рудні, на яких використовувалися болотний залізний або лимоніт з 30—35 відсотками заліза, були своєрідним арсеналом козацької України в XVI—XVII ст. У великих українських містах — Києві, Стародубі, Почепі, Новгороді-Сіверському — здавна існували ливарні, що виробляли мідні гармати. Майстерним виробництвом гармат славилася пушкарі в Білій Церкві та Острії.

У великих містах і містечках України, крім того, що виливалися гармати, вже в першій половині XVI століття кувалися списи, кинджали, вироблялися піщали, рушниці, самопали. Такі міста, як Черкаси і Київ — центри інтенсивного формування козацтва — були водночас і центрами виробництва холодної та вогнепальної зброї. А з кінця XVI ст. Львів набуває значення центру по виробництву гармат. Тут спостерігається певна професійна диференціація. Одні львівські ремісники виливали польові гармати, інші займалися ливарництвом фортечних.

До складу козацьких збройних сил входили досить численні допоміжні війська. Хоч вони і не були окремим формуванням, але вже являли собою інженерні і саперні війська у зародку. Серед обслуги були погоничі, ремісники — новалі, теслярі та інші фахівці у побудові укріплень, табору, мостів, поромів, плотів, поладнання гармат і ручної зброї. У війську були вправні організатори мінової війни та спеціалісти щодо облоги фортець, відводу води та ін. До козацького війська приєднувалися люди неозброєні, найбільше з кінями. Іх використовували для фортифікаційно-саперних робіт — прочищати та замінати дороги, копати рови і будувати шанці. Однак у ра-

козаків-ковалі використовували для нагрівання заліза кам'яне та буре вугілля.

Технологія виробництва гармат на Україні була досить складною. Найбільш важливим етапом її було виготовлення форм для виливання. Розвиток козацької армати не відставав від загальної європейської прогресу військової справи і вдосконалювався залежно від кількісного зростання козацтва і посилення його суспільно-політичної ролі. Армата українського козацького війська в найбільших боях визвольних війн за кількістю і майстерністю переважала польсько-шляхетську артилерію. Українські гармати відзначалися високим мистецтвом влучної стрільби. Гармати оздоблювалися. На працях зразках відчутна рука справжніх майстрів-художників.

ложе вже мало вузький вигнутий приклад. З середини XVI ст. поширюються серед козаків мушкетерські реміньні ударні замки, нідерландського або французького типу, вагою 8—10 кг, пізніше з'являється ганівниця з гнотом замком, теж вагою до 10 кг, що використовувалася для оборони замків, фортець та укріплень. Полегшена ганівниця — це і є, власне, рушниця. Ще пізніше на озброєнні козацтва з'являються два види іоротних легких рушниць: пішчак з коліщевим замком — прообраз пістолета-карабіна або баллунет з коліщевим або ударним кремінним замком, а також турецька рушниця-яничарка або яниченка з гнотом або ударним кремінним азіатським замком, особливо широко розповсюджена серед запорозьців. І на-

дитячих років. Венеціанський посол Віміні із захопленням описував, як козаки «кулею гасили свічку, відтинаючи нагар так, наче це зроблено за допомогою щипців».

Є історичні відомості про те, що козаки використовували запалювальні ракети ще на початку XVI ст.

Серед холодної зброї перше місце у козаків, безперечно, належало шаблі, яка набуває широкого розповсюдження вже на початку XVI ст. І стає символом військової доблесті козака. Вона була не тільки наступальною і оборонною зброєю, а також і певною окрасою його вбрання. Спочатку переважала східна шабля з тонким, легким, гострим і пружним клином із булатної сталі, яким можна було нолоти, рубати й різати. Розповсюджуються також польські, угорські, російські шаблі, а також міс-

Для рукопашного бою козаки використовували ножі, кинджали, келепи (бойові молотки). Як ірці чи рогульки розкидалися по степу, де мало проходила ворожа кіннота.

Довгий час, до кінця XVII ст., на озброєнні козацького війська зберігався стародавній лук. До того ж у XVI ст. і навіть у першій половині XVII ст. деяка ручна вогнепальна зброя поступалася перед луком щодо влучності і дальності стрільби. Отже, сабійдак, куди вкладалися лук і стріли, був обов'язковим елементом спорядження запорозьця.

Перевагою козацького війська перед західноєвропейськими військовими силами було те, що у запорозьких козаків існувала комбінація наступальної зброї та зброї захисту. Разом з мушкетом козан мав, як правило, і спис. Саме в таному напрямку і пішов розвиток вогнепальної зброї, коли до рушниці приєднали багнет — нащадок списа. А у західноєвропейських арміях ще й у XVIII ст. — мушкетери були відділені від пікінерів.

Крім зброї, належної амуніції, запасу харчів і пороху, кожний козак, який мусив поєдувати бойові дії з саперними роботами, мав шапцевий інструмент, що також прив'язувався до паса — сокиру, лопату та мотилу для насипання валів, напаня ровів, будування укріплень, шири та гаки для зв'язування і зчеплювання возів у табір.

Своєрідним видом «зброї» козацтва була військова музика, яку досконало розвинула Запорозька Січ. У козацькій військовій музиці особливе місце займали духові та ударні інструменти: труби, сурми, тулумбаси (литаври), барабани та бубни. Вони використовувалися у Запорозькому Війську як сигнали в

В деяких випадках козаки використовували ножі, кинджали, келепи (бойові молотки). Як ірці чи рогульки розкидалися по степу, де мало проходила ворожа кіннота.

Крім зброї, належної амуніції, запасу харчів і пороху, кожний козак, який мусив поєдувати бойові дії з саперними роботами, мав шапцевий інструмент, що також прив'язувався до паса — сокиру, лопату та мотилу для насипання валів, напаня ровів, будування укріплень, шири та гаки для зв'язування і зчеплювання возів у табір.

Своєрідним видом «зброї» козацтва була військова музика, яку досконало розвинула Запорозька Січ. У козацькій військовій музиці особливе місце займали духові та ударні інструменти: труби, сурми, тулумбаси (литаври), барабани та бубни. Вони використовувалися у Запорозькому Війську як сигнали в

ГАРАНТ СТАБІЛЬНОСТІ ПРИ ЗАГРОЗІ СУВЕРЕНІТЕТУ?

Заочне контр'ю офібра військової академії ПВО суходових військ ім. О. М. Вислякевича військовий академік Леонід Атанасюк та голова могої Руху з військових інститутів Віталій Чечина.

Нещодавно в Києві відбулася науково-практична конференція «Зовнішня і внутрішня безпека України». Як була мета конференції? Чи питання на ній розгадалися?

Л. А.: — Еще до ее открытия обратил внимание, что среди собравшихся почти не было людей в военной форме, хотя цель сбора это вроде бы предполагала. Зато заметил немало функционеров Руха, УГП, деловых структур в оной. Попытки пообщаться с участниками конференции, как правило, заканчивались их горячими монологами, в которых звучал однообразный набор слов: империя, оккупация, коммунистический террор, диктат Москвы... После небольшого вступительного слова народного депутата УССР И. Деркача, открывшего конференцию, к собравшимся обратился заместитель председателя Верховного Совета В. Гринев. Он начал с заявления о том, что идея создания украинской национальной армии уже созрела. Отметим, что государственную стабильность Украины невозможно обеспечить без воениских формирований, подчиненных парламенту. Прозвучали стандартные для партии демократического возрождения требования деполитизации армии. Иллюзия относительно характера этой конференции у меня улетучилась. Цели стали ясны: вновь попытаться «научно» обосновать стремление деструктивных сил разбить армию по национальному критерию.

В. Ч.: Конференция ставила на мети розглянути ситуацію у війську і реальної шляхи створення Української національної армії. На конференцію приїхали офіцери, які служать на Україні, військово-службовці запаса, народні депутати України, представники штабу Київського округу, політуправління, військових училищ і академії. Було заслухано ряд коментарів стосовно Української національної армії. Навколо однієї з них, яку запропонував полковник А. Кошляк, розгорнулася дискусія. Виступали на голошували, що без власної армії не може бути й мрії про державний суверенітет України. Бо існуюча армія не лише не виражає інтересів республіки, а навпаки використовується політичними центрами для силового придушення прагнення народів бути вільними.

— Якби ми бачили майбутнє війська? Чи залишаться воно єдиним загальносоюзним, чи розпадається на національні армії?

Л. А.: Ми уже маємо певний досвід створення таких національних формувань в Закарпатті. Збереження кожного полка економічно обходиться там в 35 мільйонів рублів. Не

таким уже бескористним okazaвся «патриотизм» борючись за свободу. Немудрено, що похмурилася сила влади, которую длет автомат, «патриоты» не очень спешили расстаться с оружием. Многие из них превратились в самих заурядных бандитов. И сегодня еще продолжают звучать в республике выстрелы. Летят ракеты, гибнут люди. Такой оказалась цена утверждения суверенитета с помощью силы. Таким оказался и атрибут державности — своя родная национальная армия.

В. Ч.: Процесс створення національної армії на Україні може проходити лише з урахуванням інтересів забезпечення безпеки як України, так і інших союзних республік. Сьогодні створити незалежну військову формування недопустимо. Це дестабілізує обстановку і призведе до громадянської війни. Але абсолютно очевидно, що нинішня загальносоюзна армія не має ніякого майбутнього. Вона перетворилася на гальмо подальшого розвитку республіки до повного суверенітету. Починати створення української армії треба з соціального захисту військовослужбовців, які служать на Україні. Три військових округів (Київський, Прикарпатський і Одеський) і Чорноморський флот поступово, еволюційним шляхом перетворяться на Українську національну армію.

— Чи може бути державний суверенітет України реальним без створення своєї армії?

Л. А.: Может. Зачем нужна панам-демократам своя

армия? Только ли атрибут державности этот виден, а не той, кто претендует на роль выразителей воли украинского народа? Нет, вооруженные силы для представительских функций не созданы. Опасности назем, как заверяют, примеряются идеи образования национальной армии, не существует. «Россие Ельцина» они объявили «надежным союзником». Зачем не тогда вся армия, и с какими врагами она должна бороться? Любому непредрешенному человеку совершенно ясно, для каких целей нужны националистическим кругам свои воениские формирования. Ответ на этот вопрос дали события в Закарпатье, Прикарпатье, Молдове. Те, кто пытался разоружить Вооруженные Силы, развести их по национальным квартирам, преследуют далеко идущие цели. Совершенно очевидно, что развал армии стократно облетит развал Союза ССР, но армия — это мощный стабилизирующий фактор. Развал армии создает предпосылки для захвата власти. Но армия — это основное препятствие для новоявленных претендентов в диктаторы.

В. Ч.: На території України розміщується 1 мільйон 200 тисяч військовослужбовців Збройних Сил СРСР, абсолютно не підконтрольних органам влади республік. Про які ж суверенітет можна говорити? Особливий склад цієї армії на 70 відсотків складається не з громадян України і майже 100 відсотків найбільш відповідальних посад у ній теж займають не громадяни України. Очевидна наявність образли-

вої недовіри Кремля до українського народу. Старий імперський закон «топий і володарий» діє. Громадяни України не признаються не тільки на такі посади, як командувачі округами, але і солдатами моральної національності не дозволяється на своїй землі навіть охороняти складі боєприпасів. Верховна Рада України не має змоги здійснювати контроль за переміщенням та військовими діями частин союзової армії, що дислокуються на Україні. То де ж той суверенітет? І те при тому, що Україна щорічно витрачає на утримання війська 1 гонку озброєнь 90 мільярдів карбованців. Невже ми не масомої розуміння витратити ці кошти? Що збереться на нас нападати, що ми тримасмо такій важкій титар на своєму внутрішньому фронті? Чи не прийшла пора дешевшим способом мати більш боєздатну армію України?

— Як законні є і могли б стати юридичною основою створення республіканських військових формувань?

Л. А.: «Демократи» ретельно отримували в похід за створення своєї армії, націоналістичної по формі, націоналістичної по содержанию. Пока они рассчитывают создать ее на законной основе, используя в качестве аргумента в Декларации о суверенитете, и совершенно игнорируя различие между правом и целесообразностью. Если это не удастся, наиболее экстремистские круги заявляю о своей готовности приступить к созданию, повстанческой армии, уже без всяких законных оснований. По какой бы схеме ни шло создание УНА, ее члени, символы и атрибуты ясно и очевидно. Но ведь это традиция битых «героев».

В. Ч.: Це насамперед Декларація про державний суверенітет України, в розділі 9 якої сказано: «Українська РСР має право на власні Збройні Сили».

Верховна Рада України, щоб втілювати ці розділи у життя, мусить прийняти насаперед закон про військову службу офіцерів-громадян України, про створення військової та авіаційної служби, про пенсійне забезпечення військовослужбовців.

Без власних Збройних Сил України ніколи не зможе стати повноцінною державою, суб'єктом міжнародного права. Будь яка держава, яка формує власні державні структури, не може обійтися без своїх Збройних Сил, які б захищали її на території. Україна має значну територію і 62 мільйони населення. Як є що захищати.

Контр'ю підготував Валентин ЛАБУНЬСКИЙ, військовий оглядач «Голосу України».

Фото Сергія П'ЯТЕРИКОВА.

«ДЕМОКРАТИ» РИШТЕЛИШО ОТПРАВИЛИСЬ В ПОХОД ЗА СОЗДАНИЕ СВОЕЙ АРМИИ, НАЦИОНАЛЬНОЙ ПО ФОРМЕ, НАЦИОНАЛИСТИЧЕСКОЙ ПО СОДЕРЖАНИЮ. ПОКА ОНИ РАССЧИТЫВАЮТ СОЗДАТЬ ЕЕ НА ЗАКОННОЙ ОСНОВЕ, ЕСЛИ ЭТО НЕ УДАСТСЯ, НАИБОЛЕЕ ЭКСТРЕМИСТИЧЕСКИЕ КРУГИ ЗАЯВИЛИ О СВОЕЙ ГОТОВНОСТИ ПРИСТУПИТЬ К СОЗДАНИЮ ПОВСТАНЧЕСКОЙ АРМИИ.

БЕЗ ВЛАСНИХ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНА НІКОЛИ НЕ ЗМОЖЕ СТАТИ ПОВНОЦІННОЮ ДЕРЖАВОЮ, СУБ'ЄКТОМ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА. БУДЬ-ЯКА ДЕРЖАВА, ЯКА ФОРМУЄ ВЛАСНІ ДЕРЖАВНІ СТРУКТУРИ, НЕ МОЖЕ ОБІЙТИСЯ БЕЗ СВОЇХ ЗБРОЙНИХ СИЛ, ЯКІ Б ЗАХИЩАЛИ ЇЇ НАРОД І ТЕРИТОРІЮ.

